

Učinkovito i pravedobno oporezivanje dohotka fizičkih osoba u Europskoj Uniji

Bajac, Tin

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:148:794914>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](#)/[Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-06**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Preddiplomski stručni studij

UČINKOVITO I PRAVEDNO OPOREZIVANJE DOHOTKA
FIZIČKIH OSOBA U EUROPSKOJ UNIJI

Završni rad

Tin Bajac

Zagreb, kolovoz, 2022.

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Preddiplomski stručni studij

UČINKOVITO I PRAVEDNO OPOREZIVANJE DOHOTKA
FIZIČKIH OSOBA U EUROPSKOJ UNIJI
Završni rad

Student: Tin Bajac

JMBG: 0067609012

Mentorica: Izv.prof. dr. sc. Maja Mihelja Žaja

Zagreb, kolovoz, 2022.

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(mjesto i datum)

(vlastoručni potpis studenta)

SADRŽAJ

SAŽETAK	5
SUMMARY	6
1. UVOD.....	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori i metode prikupljanja podataka.....	2
1.3. Sadržaj i struktura istraživanja.....	2
2. DEFINIRANJE DOHOTKA U OKVIRU POREZNOG SUSTAVA.....	3
2.1. Definiranje poreza.....	3
2.2. Povijest poreznog sustava.....	5
2.3. Podjela poreza.....	7
2.4. Definiranje dohotka.....	8
2.4.1. Razumijevanje koncepta dohotka	9
2.4.2. Vrste dohotka	10
3. OPOREZIVANJE RADNE SNAGE.....	11
3.1. Porezne stope za dohodak na rad	11
3.2. Opterećivanje radne snage porezom na dohodak i doprinosima	16
4. UČINKOVITOST I PRAVEDNOST U OPOREZIVANJU	18
4.1. Temeljna načela oporezivanja	18
4.2. Pravednost u oporezivanju.....	19
4.3. Učinkovitost oporezivanja	22
5. ANALIZA POREZNOG SUSTAVA NA DOHODAK ČLANICA EUROPSKE UNIJE - NJEMAČKA I REPUBLIKA HRVATSKA	25
6. ZAKLJUČAK	32
LITERATURA.....	33
MREŽNI IZVORI	34
POPIS TABLICA.....	35
POPIS SLIKA	35

SAŽETAK

Cilj završnog rada je prikazati usporedbu poreznog sustava na dohodak Savezne Republike Njemačke i Republike Hrvatske. Porezni sustavi obje države su jedni od najkompleksnijih poreznih sustava. Njemački sustav nalazi se između dvije razine vlasti - središnja vlast i savezne države. S druge strane može se navesti kako je porezni sustav u hrvatskom sustavu utemeljen između izravnih i neizravnih poreza. Najvažniji porezi obje zemlje su porez na dohodak i porez na potrošnju. Porezni sustav Savezne Republike Njemačke predstavlja jedan od najkonkurentnijih poreza na međunarodnoj razini kada je u pitanju stopa PDV-a. On se nalazi na vrhu liste sa stopom od 19% te tako pripada jednim od poreznih sustava koji imaju najnižu stopu. S druge strane porez Republike Hrvatske prošao je kroz veliki niz promjena. Porezni sustav tijekom godina usmjeravao se s ostali poreznim sustavima tržišno razvijenih zemalja Europske unije.

Ključne riječi: porezni sustav, dohodak, Savezna Republika Njemačka, Republika Hrvatska

SUMMARY

The aim of the final paper is to present a comparison of the income tax system of the Federal Republic of Germany and the Republic of Croatia. The tax systems of both countries are one of the most complex tax systems. The German system is located between two levels of government - the central government and the federal states. On the other hand, it can be stated that the tax system in the Croatian system is based on direct and indirect taxes. The most important taxes in both countries are income tax and consumption tax. The tax system of the Federal Republic of Germany represents one of the most competitive taxes on the international level when it comes to the VAT rate. It is at the top of the list with a rate of 19% and thus belongs to one of the tax systems with the lowest rate. On the other hand, the tax of the Republic of Croatia has gone through a large series of changes. Over the years, the tax system has aligned itself with other tax systems of the market-developed countries of the European Union.

Keywords: tax system, income, Federal Republic of Germany, Republic of Croatia

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Za mnoge pojedince u cijelom svijetu, oporezivanje je jedna od onih tema o kojima se nerado razmišlja jednom godišnje. Većina ljudi ne želi razmišljati o porezima i uglavnom ih svi ne vole plaćati. Mnogi bi se, međutim, složili da su državi potrebni porezni prihodi kako bi funkcionirala. Uobičajene pritužbe na poreze su da su nepravedni, da ima previše rupa u zakonu – posebno za bogate i/ili za korporacije, te da su previše komplicirani.

Zanimljivo je da se porezni sustavi prilično razlikuju diljem svijeta bez stvarnih znakova usklađivanja. Ovo je izvanredno s obzirom na to da je u posljednjim desetljećima globalizacija dovela do internacionalizacije poslovnih procesa, što je donositeljima odluka olakšalo poslovanje u mnogim različitim zemljama diljem svijeta. Oporezivanje je jedan aspekt poslovanja koji uglavnom nije pratio ovaj trend.

Usporedba poreznih sustava diljem svijeta otkriva neke vrlo zanimljive sličnosti i razlike između zemalja i skupina zemalja. Naravno, da bi se usporedilo i usporedilo kako vlade prikupljaju prihode, prvo se mora odlučiti koje metrike treba uzeti u obzir. Na primjer, brinemo li se o tome koliko poreznih prihoda svaka zemlja prikupi? Ili je bitno tko plaća porez? Ili koja je porezna osnovica? Ili koja razina vlasti (nacionalna ili podnacionalna) koja prikuplja poreze?

Predmet završnog rada je porez na dohodak. Porez na dohodak je porez koji se nameće pojedincima ili subjektima (poreznim obveznicima) u odnosu na dohodak ili dobit koju su ostvarili (obično se naziva oporezivi dohodak). Porez na dohodak općenito se izračunava kao umnožak porezne stope i oporezivog dohotka. Porezne stope mogu varirati ovisno o vrsti ili karakteristikama poreznog obveznika i vrsti prihoda. U radu će se provesti usporedba dva porezna europskih zemalja: Savezna Republika Njemačka i Republika Hrvatska.

1.2. Izvori i metode prikupljanja podataka

Tijekom izrade rada korištene su provjerene metode koje koriste u znanstvenim istraživanjima. U pisanju završnog rada korištena je metoda analize, dokazivanja, dedukcije i komparacije. U pisanju poglavlja korišteni su izvori koji pripadaju pisanoj literaturi i internetskim izvorima. Pri pisanju završnog rada koristila se literatura koja je napisana na hrvatskom i engleskom jeziku. Također se koristila i baza radova, Hrčak.

1.3. Sadržaj i struktura istraživanja

Rad je podijeljen u šest dijelova koji su međusobno povezani u jednu cjelinu. Prvi dio završnog rada predstavlja uvodne reference rada. Druga cjelina se odnosi na definiranje pojma poreznog sustava te prikazivanje oporezivanja dohotka te njegovo provođenje. Treći dio se odnosi na oporezivanje radne snage gdje se prikazuje usporedba među državama. Prikazuje se analiza opterećivanja radne snage porezom na dohodak i doprinosima. Četvrti dio analizira načela oporezivanja. U ovom dijelu posebno će se istaknuti učinkovitost i pravednost poreznog sustava. Peti dio se odnosi na usporedbu dva porezna sustava europskih zemalja: Savezne Republike Njemačke i Republike Hrvatske. Prikazat će se analiza načina oporezivanja dohotka navedenih zemalja. Šesti dio se odnosi na zaključne reference završnog rada.

2. DEFINIRANJE DOHOTKA U OKVIRU POREZNOG SUSTAVA

2.1. Definiranje poreza

Porezi su obvezni doprinosi koje pojedincima ili korporacijama naplaćuju državni subjekti — bilo lokalni, regionalni ili nacionalni. Porezni prihodi financiraju vladine aktivnosti, uključujući javne radove i usluge kao što su ceste i škole ili programe kao što su socijalno osiguranje i zdravstvena skrb. U ekonomiji, porezi padaju na onoga tko plaća porezni teret, bilo da se radi o subjektu koji se oporezuje, kao što je poduzeće, ili krajnjim potrošačima dobara poduzeća. Iz računovodstvene perspektive, postoje različiti porezi koje treba razmotriti, uključujući poreze na plaće, savezne i državne poreze na dohodak te poreze na promet.¹

Porezi su obvezni doprinosi koje prikupljaju vlade. Postoje mnogi oblici poreza, a većina se primjenjuje kao postotak novčane razmjene (na primjer, kada se zaradi prihod ili se izvrši kupoprodajna transakcija). Ostali oblici poreza, poput poreza na imovinu, primjenjuju se na temelju procijenjene vrijednosti imovine koja se drži. Razumijevanje onoga što pokreće poreznu situaciju može omogućiti poreznim obveznicima da upravljaju svojim financijama kako bi umanjili utjecaj.

Kako bi pomogla u financiranju javnih radova i usluga te za izgradnju i održavanje infrastrukture koja se koristi u zemlji vlada obično oporezuje svoje pojedince i korporativne stanovnike. Prikupljeni porez koristi se za boljitak gospodarstva i svih koji u njemu žive. U Sjedinjenim Američkim Državama i mnogim drugim zemljama u svijetu porezi na dohodak primjenjuju se na neki oblik novca koji primi porezni obveznik. Novac može biti prihod zarađen od plaće, kapitalni dobici od povećanja vrijednosti ulaganja, dividende ili kamate primljene kao dodatni prihod, plaćanja za robu i usluge itd.²

Porezni prihodi koriste se za javne usluge i rad vlade, kao i za socijalnu sigurnost i medicinsku skrb. Kako je velika generacija baby boomera starila, socijalna sigurnost i medicinska skrb zahtijevali su sve veće udjele ukupnih federalnih rashoda poreznih prihoda. Porez zahtijeva da se postotak zarade ili novca poreznog obveznika uzme i doznači vladi.

¹ Kliska, S., Santini, G. (2006). *Vodič za razumijevanje poreza*, RIFIN, Zagreb

² Ibidem

Plaćanje poreza po stopama koje utvrđuje vlada je obvezno, a utaja poreza - namjerno neplaćanje svih poreznih obveza - kažnjiva je zakonom. Većina vlada koristi agenciju ili odjel za prikupljanje poreza. Porezni sustavi uvelike se razlikuju među državama i važno je da pojedinci i korporacije pažljivo prouče porezne zakone nove lokacije prije nego što tamo ostvare prihod ili posluju.

Porez je obvezna financijska naknada ili neka druga vrsta nameta koju poreznom obvezniku (fizičkoj ili pravnoj osobi) nameće državna organizacija kako bi financirala državnu potrošnju i razne javne rashode (regionalne, lokalne ili nacionalne), a porezna usklađenost odnosi se na političke radnje i individualno ponašanje usmjereno na osiguranje da porezni obveznici plaćaju pravi iznos poreza u pravo vrijeme i osiguravanje točnih poreznih olakšica i poreznih olakšica.

Većina zemalja ima uspostavljen porezni sustav za plaćanje javnih, zajedničkih ili dogovorenih nacionalnih potreba i funkcija vlade. Neki naplaćuju paušalni postotak oporezivanja na osobni godišnji dohodak, ali većina poreza je progresivna na temelju raspona iznosa godišnjeg dohotka. Većina zemalja naplaćuje porez na prihod pojedinca kao i na prihod poduzeća. Zemlje ili podjedinice često također nameću poreze na bogatstvo, poreze na nasljedstvo, poreze na nekretnine, poreze na darove, poreze na imovinu, poreze na promet, poreze na korištenje, poreze na plaće, carine i/ili tarife.³

U ekonomskom smislu, oporezivanje prenosi bogatstvo s kućanstava ili poduzeća na državu. To ima učinke koji mogu i povećati i smanjiti gospodarski rast i gospodarsko blagostanje. Posljedično, o oporezivanju se vrlo raspravlja, a neki ga, poput libertarijanaca, klasificiraju kao krađu ili iznudu.

Pravna definicija i ekonomska definicija poreza razlikuju se na neki način tako da ekonomisti mnoge transfere državama ne smatraju porezima. Primjerice, neki transferi javnom sektoru usporedivi su s cijenama. Primjeri uključuju školarinu na javnim sveučilištima i naknade za komunalne usluge koje pružaju lokalne vlasti. Vlade također dobivaju resurse "stvaranjem" novca i kovanica (na primjer, tiskanjem novčanica i kovanjem kovanica), putem dobrovoljnih

³ Kliska, S., Santini, G. (2006). *Vodič za razumijevanje poreza*, RIFIN, Zagreb

darova (na primjer, doprinosi javnim sveučilištima i muzejima), nametanjem kazni (kao što su prometne kazne), posudbe i oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom.⁴

Sa stajališta ekonomista, porez je nekažnjen, ali obvezan prijenos resursa iz privatnog u javni sektor, naplaćen na temelju unaprijed određenih kriterija i bez pozivanja na konkretne dobivene koristi. U modernim sustavima oporezivanja, vlade naplaćuju poreze u novcu; ali oporezivanje u naturi karakteristični su za tradicionalne ili pretkapitalističke države i njihove funkcionalne ekvivalente. O metodi oporezivanja i državnom trošenju prikupljenih poreza često se raspravlja u politici i gospodarstvu. Kada porezi nisu u potpunosti plaćeni, država može nametnuti građanske kazne (kao što su novčane kazne ili oduzimanje) ili kaznene kazne (kao što je zatvor) entitetu ili pojedincu koji ne plaća.⁵

2.2. Povijest poreznog sustava

Prvo poznato oporezivanje dogodilo se u starom Egiptu oko 3000-2800 godina prije Krista. Nepravodobno plaćanje (nepridržavanje), uz utaju ili otpor oporezivanju, kažnjivo je zakonom. Porezi se sastoje od izravnih ili neizravnih poreza i mogu se plaćati u novcu ili kao njegov ekvivalent rada.

Obrasci oporezivanja kroz povijest mogu se uglavnom objasniti administrativnim razmatranjima. Na primjer, budući da je uvezene proizvode lakše oporezivati nego domaću proizvodnju, uvozne su carine bile među najranijim porezima. Slično tome, jednostavni porez na promet (koji se naplaćuje na bruto promet) dugo je vladao prije izuma ekonomski superiornijeg, ali administrativno zahtjevnijeg PDV-a (koji omogućuje kredit za porez plaćen na kupnju). Lakše je identificirati, a time i oporezovati, nekretninu nego drugu imovinu. Ne čudi stoga da su prvi izravni nameti bili glavarina i zemljarina.

Iako oporezivanje ima dugu povijest, ono je imalo relativno malu ulogu u starom svijetu. U Grčkoj i Rimu nametnuti su porezi na potrošnju. Carine - porezi na uvezenu robu - često su bili znatno važniji od unutarnjih trošarina što se tiče proizvodnje prihoda. Kao sredstvo

⁴ Kliska, S., Santini, G. (2006). *Vodič za razumijevanje poreza*, RIFIN, Zagreb

⁵ Porezni vodič, Taxes in the Ancient World (2022). University of Pennsylvania Almanac, Vol. 48, No. 28

prikupljanja dodatnih sredstava u ratno vrijeme privremeno bi se uveli porezi na imovinu. Dugo su vremena ti porezi bili ograničeni na nekretnine, ali su kasnije prošireni i na drugu imovinu. Promet nekretnina također je bio oporezovan. U Grčkoj su slobodni građani imali različite porezne obveze od robova, a porezni zakoni Rimskog Carstva razlikovali su državljane i stanovnike osvojenih područja.⁶

Rani rimski oblici oporezivanja uključivali su poreze na potrošnju, carine i određene "izravne" poreze. Glavnina njih bila je tributum, koju su plaćali građani i koja se obično ubirala kao glavarina; kasnije, kada su bili potrebni dodatni prihodi, osnovica ovog poreza proširena je na nekretnine. U vrijeme Julija Cezara uveden je opći porez na promet od 1 posto (*centesima rerum venalium*). Provincije su se za svoje prihode oslanjale na glavarinu i zemljišne poreze; potonji se u početku sastojao od fiksnih obveza bez obzira na povrat od zemlje, kao u Perziji i Egiptu, ali kasnije je zemljišni porez modificiran kako bi se postigla određena korespondencija s plodnošću zemlje, ili, alternativno, desetina proizvoda bila je ubirao kao porez u naravi (desetinu). Važno je napomenuti da je u relativno rano doba Rim imao porez na nasljedstvo od 5 posto, kasnije 10 posto; međutim, bliski rođaci pokojnika bili su izuzeti. Dugo je vrijeme ubiranje poreza bilo prepušteno posrednicima, ili "poreznim poljoprivrednicima", koji su se ugovarali da će ubirati poreze za dio prihoda; pod Cezarom je skupljanje delegirano državnim službenicima.

U srednjem vijeku mnogi od tih drevnih poreza, osobito izravni porezi, ustupili su mjesto raznim obveznim uslugama i sustavu "pomoći" (od kojih su se većina svodila na darove). Glavni neizravni porezi bili su provodne carine (naknada na robu koja prolazi kroz određenu zemlju) i tržišne pristojbe. U gradovima se razvio koncept porezne obveze koja obuhvaća sve stanovnike: teret poreza na određenu hranu i piće namjeravali su dijelom snositi potrošači, a dijelom proizvođači i trgovci. Tijekom kasnijeg srednjeg vijeka neki su njemački i talijanski gradovi uveli nekoliko izravnih poreza: porez na glavu za siromašne i porez na neto vrijednost ili, povremeno, grubi porez na dohodak za bogate. (Porez na dohodak provodio se putem samooporezivanja i prisege položene pred građanskom komisijom.) Porezi na zemlju i kuće postupno su rasli.⁷

⁶ Porezni vodič, Taxes in the Ancient World (2022). University of Pennsylvania Almanac, Vol. 48, No. 28

⁷ History of Taxation. Dostupno na: <https://www.britannica.com/topic/taxation/History-of-taxation> (pristupljeno 13.07.2022.)

2.3. Podjela poreza

Veliki broj autora navodi različite podjele poreza. Porezi se prema tome mogu podijeliti prema sljedećim kriterijima:

- prema vrsti poreznih obveza,
- prema razini državne vlasti,
- prema načinu utvrđivanja poreznih obveza i
- prema vremenu⁸.

Kada je u pitanju vrsta poreznih obveza one se razlikuju prema porezu na dohodak, prema porezu na potrošnju i prema porezu na imovinu. Kada su u pitanju druge podjele, država tada razlikuje porezne obveze i mjesto kojemu pripadaju porezni prihodi. Tako se u ovoj podjeli razlikuju državni, županijski, gradski i općinski porezi. A kada su u pitanju porezi prema načinu uređivanja tada porezne obveze mogu biti državne, županijske, gradske i općinske obveze. Isto tako porezi prema načinu uređivanja porezne obveze mogu biti progresivni, regresivni i proporcionalni.⁹

No unatoč svim gore navedenim podjelama, porezi se mogu dijeliti na izravne i neizravne poreze. Kriterij prema kojem se dijele porezi na na ovu podjelu jesu prevaljivost tj. plaća li porez osoba ili se pak ta porezna obveza prenosi na drugu osobu.

Kako navodi Tadin svaka država Europske unije odlučuje samostalno o svojim porezima vodeći se preporukama Europske unije. Europska unija provodi kontrolu nad porezima zbog mogućnosti pojave štetnih poreznih zona. Europska unija utječe na indirektne poreze svojim političkim odlukama.¹⁰ Tablica 1. prikazuje podjelu izravnih i neizravnih poreza u Republici Hrvatskoj.

⁸ Kliska, S., Santini, G. (2006). *Vodič za razumijevanje poreza*, RIFIN, Zagreb

⁹ Ibidem

¹⁰ Tadin, H. (2012). *Europska unija unutarnje tržište i porezi*. HIT A. Zagreb

Tablica 1 Podjela izravni i neizravnih poreza u Republici Hrvatskoj

TEMELJNI IZRAVNI POREZI	TEMELJNI NEIZRAVNI POREZI
• porez na dobit • porez na dohodak • prirez porezu na dohodak	• porez na dodanu vrijednost • trošarine • porez na promet nekretnina

Izvor: izrada autora prema Institut za javne financije (2019). Porezni vodič za građane, 2. izd. Zagreb. Bauer grupa

Izravni porez je porez koji osoba ili organizacija plaća izravno subjektu koji ga je nametnuo. Primjeri uključuju porez na dohodak, porez na nekretnine, porez na osobnu imovinu i porez na imovinu, a sve to pojedinačni porezni obveznici plaćaju izravno državi. Neizravni porezi su u osnovi porezi koji se mogu prenijeti na drugi subjekt ili pojedinca. Obično se nameću proizvođaču ili dobavljaču koji zatim porez prenosi na potrošača. Najčešći primjer neizravnog poreza su trošarine na cigarete i alkohol.¹¹

2.4. Definiranje dohotka

Dohodak se odnosi na novac koji osoba ili subjekt prima u zamjenu za svoj rad ili proizvode. Dohodak može imati različite definicije ovisno o kontekstu, na primjer, oporezivanju, financijskom računovodstvu ili ekonomskoj analizi.

Za većinu ljudi prihod znači njihovu ukupnu zaradu u obliku nadnica, povrata na njihova ulaganja, raspodjele mirovina i drugih primitaka. Za poduzeća prihod znači prihod od prodaje usluga, proizvoda i sve kamate i dividende primljene u odnosu na njihove gotovinske račune i rezerve povezane s poslovanjem.

Ekonomisti imaju različite definicije i načine mjerenja prihoda. Bez obzira uključuju li njihove studije zaradu, štednju, potrošnju, proizvodnju, javne financije, kapitalna ulaganja ili druge srodne teme i podteme, njihov koncept dohotka odgovarat će svrsi njihova istraživanja.

¹¹ Tadin, H. (2012). *Europska unija unutarnje tržište i porezi*. HIT A. Zagreb

Dok je mjera prihoda na makrorazini ključna za društvene i političke studije, pojedinci su više usredotočeni na svoje osobne i poslovne prihode.¹²

Izraz "prihod" općenito se odnosi na iznos novca, imovine i drugih prijenosa vrijednosti primljenih tijekom određenog vremenskog razdoblja u zamjenu za usluge ili proizvode. Ne postoji jedinstvena standardna definicija: prihod se definira prema kontekstu u kojem se koncept koristi. Oporezivi dohodak je rezultat određivanja godišnjeg ukupnog ili bruto dohotka pojedinca ili entiteta i smanjenja tog iznosa za isključenja, izuzeća i odbitke dopuštene prema poreznom zakonu. Financijski regulatori, poduzeća i investitori usredotočeni su na godišnja financijska izvješća poduzeća koja su pripremljena u skladu s općeprihvaćenim računovodstvenim načelima (GAAP).¹³

2.4.1. Razumijevanje koncepta dohotka

Najistaknutiji zagovaratelj teorije o dohotku može se navesti Henry Simons. On navodi kako je dohodak upravo ono što determinira kompletnu, neograničenu vlast nad resursima tijekom određenog razdoblja. Prema njemu svi porezi neovisno o njihovima nominalnim osnovicama moraju se promatrati kao opterećenje koje tereti pojedine dohotke. Njegova glavna želja je bila da se kreira porezni sustav u kojem bi savršeno funkcioniralo načelo horizontalne jednakosti te bi se na njega nadovezala primjena načela vertikalne jednakosti. Zarađeni dohodak je novac koji osoba prima zbog radnih ili poslovnih aktivnosti, kao što je zarađivanje plaće, dohodak od samozapošljavanja ili određene državne beneficije. Ovo se razlikuje od nezarađenog prihoda, kao što je primanje nasljedstva, kapitalnih dobitaka ili kvalificiranih dividendi. Zarađeni prihod podliježe drugačijim porezima od nezarađenog prihoda. Postoje različiti uvjeti za prihod, ovisno o količini koja se mjeri. Bruto dohodak znači ukupnu vrijednost nečije plaće ili isplata, bez uračunavanja bilo kakvih novčanih odljeva. Neto prihod odnosi se na prihod koji preostane nakon oduzimanja poreza ili naknada. Za pojedince koji zarađuju, diskrecijski prihod je iznos koji imaju na raspolaganju nakon plaćanja potrebnih troškova.¹⁴

Za potrebe oporezivanja, dohodak se odnosi na vrste prihoda koji su prihvatljivi za porez na dohodak. Iako porezna i računovodstvena pravila imaju sličnosti, svaki sustav ima posebna

¹² Andel, N. (1992). *Finanzwissenschaft*, 3. Aufl. Tübingen. Mohr

¹³ Ibidem

¹⁴ Jelčić, B. (2011). *Porezi opći dio*. Zagreb: Visoka poslovna škola Libertas

pravila koja odražavaju njegov poseban kontekst i svrhu. Općenito, oporezivanje i financijsko računovodstvo mjere prihode tijekom razdoblja od 12 mjeseci. Dok je financijski računovodstveni prihod sveobuhvatan, oporezivi prihod izračunava se uz posebna zakonska isključenja, izuzeća i odbitke koji se razlikuju ovisno o poreznom statusu, izvoru prihoda te individualnim i poslovnim odlukama.¹⁵

Za potrebe poreza na dohodak, porezni zakon pokušava definirati dohodak tako da odražava stvarni ekonomski položaj poreznih obveznika. Opći porezni okvir primjenjuje se na osobni prihod poreznih obveznika (osim prihoda oslobođenog poreza) iz svih izvora i prebija takav prihod s odbicima za troškove i gubitke kako bi se utvrdio oporezivi prihod.

Osim toga, javne politike mogu ponuditi povoljno oporezivanje za ljude s određenim razinama prihoda ili za povlaštene gospodarske aktivnosti. Takve politike uključuju oslobađanje od poreza za državne obveznice, porezno povlašteni tretman za mirovinsku štednju, porezne olakšice za osobe ispod određene razine prihoda i promicanje energetske učinkovitosti kroz posebne porezne olakšice.¹⁶

2.4.2. Vrste dohotka

Tri su kategorije dohotka od glavne važnosti za porezne obveznike:¹⁷

1. obični dohodak,
2. kapitalni dobitak,
3. dohodak oslobođen poreza.

Redovni prihod uključuje zaradu, kamate, redovite dividende, prihod od najma, raspodjele iz mirovinskih ili mirovinskih računa i beneficije socijalnog osiguranja. Porezni obveznici čiji neto prihod od ulaganja premašuje navedene pragove plaćaju dodatnih 3,8% poreza na neto prihod od ulaganja. Kapitalni dobici su dobici od prodaje imovine kojoj je porasla vrijednost. U Sjedinjenim Državama stope poreza na kapitalnu dobit na imovinu koja se drži dulje od

¹⁵ Sanford, Cedric: *Why Tax Systems Differ – A Comparative Study of the Political Economy of Taxation*. Bath: Fiscal Publications, 2000.

¹⁶ Ibidem

¹⁷ Musgrave, R. A., Musgrave, P. B. (1993). *Javne financije u teoriji i praksi*. Institut za javne financije, Zagreb

jedne godine iznose 0%, 15% i 20%. Kapitalna imovina uključuje osobna prebivališta i ulaganja kao što su nekretnine, dionice, obveznice i drugi financijski instrumenti.¹⁸

Kvalificirane dividende tj. dividende raspodijeljene s obzirom na dioničke udjele u SAD-u i određenim stranim korporativnim dionicama koje ispunjavaju zakonske zahtjeve za razdoblje držanja također se oporezuju stopama kapitalnih dobitaka.

Kamate plaćene na određene obveznice koje su izdala državna tijela tretiraju se kao prihod oslobođen poreza. Kamate plaćene na savezne obveznice i vrijednosne papire državnog trezora izuzete su od državnog i lokalnog oporezivanja. Kamate na obveznice koje su izdale državne i lokalne vlasti općenito ne podliježu saveznom oporezivanju. Obveznice općinskih privatnih aktivnosti ne podliježu redovnom saveznom porezu na dohodak, ali podliježu saveznom alternativnom minimalnom porezu. Neke države i lokalne vlasti također izuzimaju kamate na državne i lokalne obveznice od oporezivanja.¹⁹

3. OPOREZIVANJE RADNE SNAGE

3.1. Porezne stope za dohodak na rad

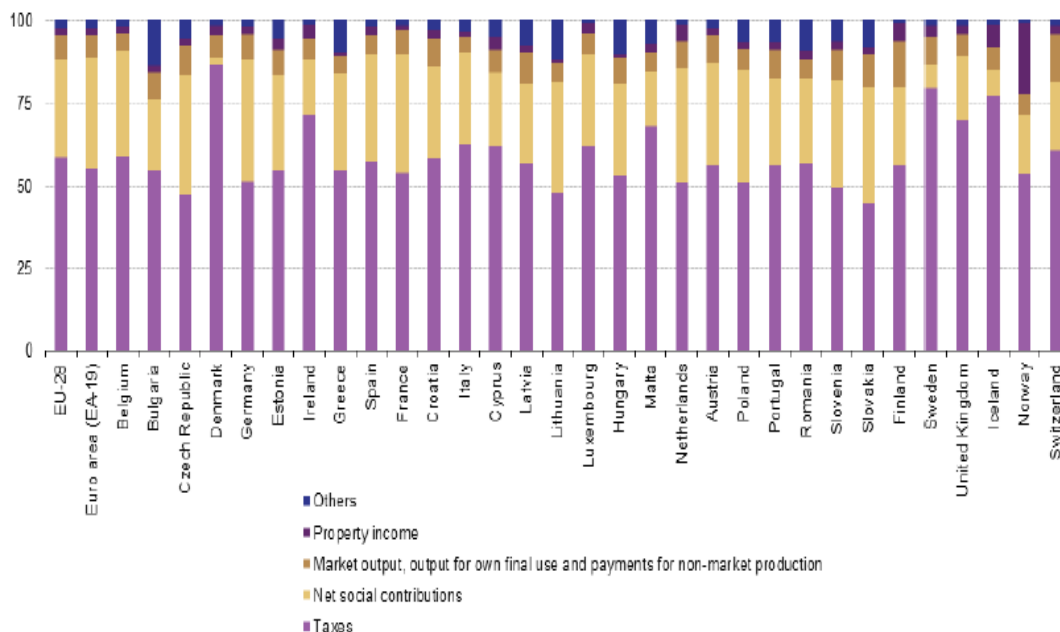
Trendovi na gospodarskom tržištu doveli su do situacije gdje je direktna progresija sve više povezana samo za dohodak od rada. Poznata je činjenica kako se iste stope mogu primjenjivati i na neki dohodak od kapitala, no danas je takva situacija da ne postoji gotovo nigdje ista stopa za sve oblike dohotka. Naravno postoje države flat taxa. Pa čak i Litva koja ima flat tax u svome sustavu posjeduje ceduralni sustav tj. dolazi do primjene niže stope na dohotke od kapitala. Flat taxa (Paušalni porez) je porez s jednom stopom na poreznu osnovicu, nakon obračuna svih odbitaka ili izuzeća od porezne osnovice. To nije nužno potpuno proporcionalan porez. Provedbe su često progresivne zbog izuzeća ili regresivne u slučaju maksimalnog oporezivog iznosa. Porezno opterećenje subjekata u određenoj državi mjeri se prema udjelu poreza u BDP-u svake države. Prema slici 1. mogu se vidjeti prihodi

¹⁸ Musgrave, R. A., Musgrave, P. B. (1993). *Javne financije u teoriji i praksi*. Institut za javne financije, Zagreb

¹⁹ Ibidem

dražve pa se prema navedenim podacima može zaključiti kako postoji visoko, srednje i nisko porezno opterećenje i kakva je porezna struktura.²⁰

Slika 1 Porezno opterećenje

Izvor: Taxation and Employment. OECD Tax Policy Studies N°21. Centre for Tax Policy and Administration

I površna analiza pokazuje kako je veća složenost sustava kod zemalja Europske unije i SAD-a nego kod tranzicijskih država. Kod svih tranzicijskih zemalja devedestih godina jedino je Hrvatska imala dodatni lokalni porez i prirez, ali i manji broj graničnih stopa poreza na dohodak (izuzetak su Hrvatska, Češka, Slovenija i jednim dijelom Albanija). Sljedeća slika prikazuje porezne stope na dohodak u tranzicijskim zemljama.

Tablica 2 Porezne stope na dohodak u tranzicijskim zemljama

Država	Stope - %
Albanija	15, 5, 20, 6
Bugarska	10, 9, 20, 22, 24
Češka	25, 9, 22
Estonija	23

²⁰ Tadin, H. (2012). *Europska unija unutarnje tržište i porezi*. HIT A. Zagreb

Hrvatska	20, 10, 30
Latvija	10, 5
Litva	15, 10, 5
Mađarska	15, 10
Makedonija	15, 18, 24
Poljska	18
Rumunjska	16
Slovačka	19
Slovenija	16, 27, 34, 39, 50

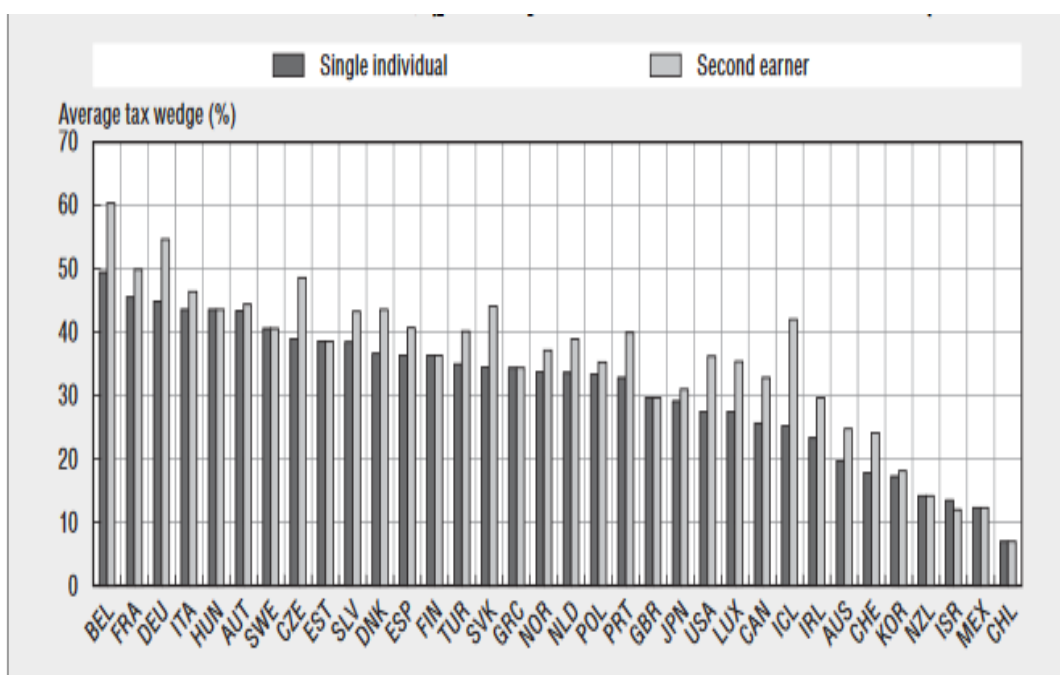
Izvor: izrada autora prema podacima Porezne Uprave Republike Hrvatske

Porezi na rad su porezi i doprinosi koji se naplaćuju na primitke od rada ili koji se moraju platiti zbog činjenice da je radna snaga zaposlena. Nakon financijske i gospodarske krize, stopa nezaposlenosti u području OECD-a (Organisation for Economic Co-operation and Development) porasla je sa 6,1% u 2008. na 8,2% u 2011. Ovo povećanje potaknulo je mnoge zemlje da razmotre može li porezna reforma pomoći u smanjenju dugotrajne nezaposlenosti. U isto vrijeme kreatori porezne politike u mnogim zemljama također su zabrinuti kako smanjiti jake destimulacije za rad koje porezni sustavi često mogu stvoriti.²¹

Porezi na dohodak od rada, uključujući doprinose za socijalno osiguranje u prosjeku čine oko polovice ukupnih poreznih prihoda u zemljama OECD-a. Ne iznenađuje da te potrebe za prihodima često rezultiraju visokim poreznim opterećenjem. Kao što je prikazano na slici 2. prosječno oporezivanje plaća između troška poslodavca za zapošljavanje nekoga i plaće te osobe znatno varira, ali je često iznad 40%.

²¹ Tadin, H. (2012). *Europska unija unutarnje tržište i porezi*. HIT A. Zagreb

Slika 2 Prosječno i granično oporezivanje plaća za pojedinačnog radnika s prosječnom plaćom, 2021.

Izvor: Taxation and Employment. OECD. Tax Policy Studies N°21. Centre for Tax Policy and Administration

Oporezivanja plaća izračunava se na sljedeći način:

(porez na dohodak + socijalni doprinos zaposlenika + socijalni doprinos poslodavca) / (bruto plaće + socijalni doprinos poslodavca); gdje je DSC = doprinosi za socijalno osiguranje

Ova porezna opterećenja obeshrabruju poslodavce da zapošljavaju. Također smanjuju poticaje nezaposlenima za traženje posla, a zaposlenima da rade duže ili više. Smanjenje ovih poreznih opterećenja je teško, posebno s obzirom na potrebu u mnogim zemljama za smanjenjem proračunskih deficita. To sugerira da postoji malo prostora za sveobuhvatna smanjenja poreza. Međutim, možda još uvijek ima prostora za ciljane reforme.

Porezni prihodi od dohotka iz radnog odnosa čine oko polovicu ukupnih poreznih prihoda u zemljama OECD-a. Što je veći porez na plaću, to su snažniji destimulansi za rad. Izvješće OECD-a predlaže niz ciljanih reformi za povećanje zaposlenosti. Konkretno, ciljanje skupina koje su vrlo osjetljive na porezne destimulacije vjerojatno će generirati najveću dobit u zapošljavanju za određeni fiskalni trošak. U tom smislu, empirijski dokazi upućuju na usmjeravanje na radnike s niskim primanjima, starije radnike i druge osobe koje zarađuju (općenito žene). Ciljane reforme također imaju potencijal za smanjenje nezaposlenosti, osobito među niskokvalificiranim osobama. Budući da bi ove opcije reforme općenito

uključivale trošak prihoda, na zemljama bi bilo odlučiti opravdavaju li potencijalni dobici u zapošljavanju ovaj trošak.²²

Potencijalne "ciljane" porezne reforme za zapošljavanje

Porezne reforme za povećanje poticaja za rad:²³

- Uvođenje (ili proširenje) poreznih olakšica uvjetovanih radom ("u radu") usmjerenih na radnike s niskim primanjima može povećati radne poticaje za radnike s niskim primanjima. Potreban je pažljiv dizajn, posebice jer povlačenje tih poreznih olakšica kako prihod raste može obeshrabriti rad.
- Pružanje poreznih olakšica na temelju dobi za starije radnike umjesto olakšica specifičnih za mirovinu i/ili smanjenje opterećenja doprinosa za socijalno osiguranje za starije radnike smanjit će poticaje za umirovljenje s kojima se stariji radnici suočavaju.
- Prelazak s oporezivanja temeljenog na obitelji na oporezivanje temeljeno na pojedincu (trenutačno 11 zemalja OECD-a ima neki oblik oporezivanja temeljenog na obitelji) i/ili smanjenje ili ukidanje naknada za uzdržavane supružnike, povećat će poticaje za rad za druge osobe.

Porezne reforme za smanjenje nezaposlenosti:

- Smanjenje doprinosa poslodavca za socijalno osiguranje ili poreza na plaće za niskokvalificiranu mladež, dugotrajno nezaposlene i starije radnike smanjit će troškove njihovog zapošljavanja poslodavcima, povećavajući potražnju za radnom snagom.

Povećanje poreza na kapital jurisdikcije mijenja kapitalna ulaganja poduzeća, plaće i tržišnu ograničenost jurisdikcije. Konkretno, smanjuje zaposlenost i plaće u jurisdikciji, pružajući objašnjenje zašto kreatori politike u jurisdikciji daju poticaje poput smanjenja poreza za mobilni kapital.

²² Taxation and Employment. OECD Tax Policy Studies N°21. Centre for Tax Policy and Administration

²³ Ibidem

3.2. Opterećivanje radne snage porezom na dohodak i doprinosima

Ukupno porezno opterećenje mora voditi računa o određenoj razini dohotka kao i obvezno uključanje doprinosa za socijalno osiguranje. Doprinosi za socijalno osiguranje posloprimca može se navesti kao regresivni porez na dohodak tj. dodatni porez na dohodak od rada. Regresivnost se javlja iz proporcionalnosti kao i činjenicom da određeni udio dohotka od rada otpada pri rastu ukupnog dohotka. Također pojačani su ako doprinosi imaju gornju granicu kao što je situacija u Hrvatskoj ²⁴

Prema tome moguće je kako su sva davanja na teret poslodavca. No ako u određenim trenucima poreze snose zaposlenici tada se javlja drugačiji učinak. Poznat je destimulativni učinak progresije tj. učinak supstitucije. U takvim situacijama visoke marginalne stope imaju veliki utjecaj na manji rad pojedinaca. U suprotnim situacijama javlja se učinak dohotka. On tada predstavlja funkciju cjelokupne prosječne porezne stope. Iako nije poznata situacija koja će prevladati kod ooprezivanja, jedna je činjenica jasna, a to je ako je progresija oštrija tada se javlja veća mogućnost za prevladavanje supstitucijskog učinka. Djelovanje supstitucije je puno veći kod visokih dohodaka koji su opterećeni višim marginama, ali se to javlja i zbog same visine dohotka.

U situacijama gdje teret ne pripada radnicima već poslodavcima opterećenja će tada imati različite učinke na potražnju radne snage. Također negativan utjecaj na potražnju za radnom snagom imaju ona davanja koje formalno snose i poslodavci tj. sami doprinosi poslodavaca. Takvi doprinosi smanjuju poslijeporezne plaće na što bruto plaće sporije reagiraju (u pogledu njihovog povećanja), dok porast doprinosa poslodavca dovodi do izravnog povećanja troškova radne snage. ²⁵

U Hrvatskoj porez na dohodak nije glavni problem već doprinosi koji se javljaju za socijalno osiguranje, a posebno oni iz plaća gdje je Hrvatska država koja ima najveća opterećenja u svijetu. Sve tranzicijske države imaju visoku razinu opterećenja doprinosima (takva politika predstavlja ostavštinu socijalizma). Ono što je zanimljivo istaknuti jest činjenica kako

²⁴ Blažić, H. (2006). *Usporedni porezni sustavi: Oporezivanje dohotka i dobiti*. Sveučilište u Rijeci. Ekonomski fakultet. Rijeka

²⁵ Ibidem

Australija i Novi Zeland nemaju doprinose iz plaća tj. oni su integrirani s porezom na dohodak. Takva djelomična integracija vidljiva je i kod Nizozemske.²⁶

Prva tri stupca navode opterećenje bruto plaće tj. ona davanja koja formalno pripadaju zaposlenim osobama tj. posloprimcima. Četvrti stupac prikazuje zbroj svih davanja - porez na dohodak, doprinose posloprimaca i doprinose poslodavaca u troškovima radne snage. Sva davanja nazivaju se **porezni klin - tax wedge**. Iz navedenoga može se zaključiti kako porezi predstavljaju klin koji se nalaz između bruto troškova radne snage i neto plaće koja se isplaćuje zaposlenicima. Prema pregledu tablice može se zaključiti kako je Europska unija u prosjeku dosta opterećenija od svih ostalih zemalja OECD-a, a posebno kada su u pitanju Sjedinjene Američke Države.

Glavni problem suvremenih sustava poreza na dohodak jesu previsoki troškovi radne snage. Rasterećenje dohotka od kapitala imalo je negativan utjecaj na povećanje dohotka od rada. Ovdje se ne misli samo na relativno povećanje troškova već i na samu činjenicu kako reformski trend sniženja nije imao veliki utjecaj na srednje i niske dohotke. Istraživanja pokazuju nije došlo do smanjenja opterećenja prosječnog zaposlenog radnika. S druge strane doprinosi su se povećali.²⁷

²⁶ Blažić, H. (2006). *Usporedni porezni sustavi: Oporezivanje dohotka i dobiti*. Sveučilište u Rijeci. Ekonomski fakultet. Rijeka

²⁷ Ibidem

4. UČINKOVITOST I PRAVEDNOST U OPOREZIVANJU

4.1. Temeljna načela oporezivanja

Iako ih je s vremena na vrijeme potrebno reinterpretirati, ova načela zadržavaju izuzetnu važnost. Iz prvog se mogu izvesti neki vodeći stavovi o tome što je pravedno u raspodjeli poreznih opterećenja među poreznim obveznicima. To su: (1) uvjerenje da bi se porezi trebali temeljiti na sposobnosti pojedinca da plati, poznato kao načelo sposobnosti plaćanja, i (2) načelo koristi, ideja da treba postojati neka ekvivalencija između onoga što pojedinac plaća i beneficije koje kasnije dobiva od vladinih aktivnosti. Četvrti Smithov kanon može se protumačiti kao temelj naglaska koji mnogi ekonomisti stavljaju na porezni sustav koji ne ometa donošenje tržišnih odluka, kao i očitiju potrebu za izbjegavanjem složenosti i korupcije.

Porezni sustav prije svega mora biti pravedan, a porezne obveze moraju biti ravnomjerno raspoređene. Porezni sustav određene države mora imati sljedeća četiri načela: ²⁸

1. Načelo učinkovitosti,
2. Načelo pravednosti,
3. Načelo jedinstvenosti,
4. Načelo provedivosti.

Ono što je važno istaknuti je činjenica kako nema države koja zadovoljava sva četiri navedena načela. Načela mogu biti međusobno isključiva tj. konfliktna. Kada je porezni sustav učinkovit onda tada može biti izričito skup u procesu svoje provedbe. Ako porezni sustav predstavlja jednostavan proces, tada on ne mora zadovoljiti načelo pravednosti i učinkovitosti. Kako bi se na pravedan način mogao graditi porezni sustav tada država mora izgraditi sustav kompromisa. Prema tome sustav bi u tom obliku morao što više poštovati sljedeća četiri načela: ²⁹

- učinkovitosti,
- pravednosti,
- jednostavnosti i provedivosti,
- izdašnosti i elastičnosti.

²⁸ Jelčić, B. (2011). *Porezi opći dio*. Zagreb: Visoka poslovna škola Libertas

²⁹ Ibidem

Novi pristup razumijevanju klasičnih koncepcija teorije javnih financija usko je povezan s traženjem izlaza iz sadašnje svjetske financijske krize. Znanstvene ideje istaknutog njemačkog znanstvenika A. Wagnera (1835.-1917.) u tom procesu imaju prioritet. Wagnerov zakon i njegova koncepcija fiskalne ekonomije mogu postati sredstvo za poznavanje trenutnih financijskih i ekonomskih procesa. Wagnerov izvorni pogled na porezna načela i uvjete oporezivanja sastavni je dio njegove koncepcije fiskalne ekonomije.³⁰ Njegovo otkriće ne samo fiskalne nego i društvene funkcije oporezivanja bilo je za njegovo vrijeme proboj na tom području, a aktualno je i danas. Wagneru je pravednost ubiranja poreza bila od velike važnosti za razumijevanje načela učinkovitog oporezivanja. Nakon analize metoda i teorijskih temelja formulacije Wagnerovog zakona uspjeli smo otkriti uzroke i bit zakona. Istraživanje osebujnih načina rezoniranja i formuliranja Wagnerovog zakona, definiranje pristupa za njegovu provjeru na empirijskom materijalu daje priliku za daljnja znanstvena istraživanja aktualnih problema u javnim financijama.

Prije više od 100 godina Adolph Wagner je kreirao svoja porezna načela koja se mogu svrstati u četiri skupine:³¹

- financijsko - politička načela,
- ekonomsko - političko načelo,
- socijalno - političko načelo,
- porezno - tehničko načelo.

4.2. Pravednost u oporezivanju

Porezna pravednost je koncept koji propisuje da državni porezni sustav treba biti pravedan prema svim građanima. Međutim, mišljenja se razlikuju oko toga kako postići poreznu pravednost. Rješenja su različita, ali većina potpada pod tri široka sustava oporezivanja. Rješenja su različita, ali većina potpada pod tri široka sustava oporezivanja. Oni uključuju regresivno oporezivanje, progresivno oporezivanje i mješovito oporezivanje.³²

³⁰ Afanasyev M., Afanas'ev Y. (2009). *Metodicheskie i teoreticheskie osnovy formulirovki zakona A. Vagnera. Podkhody k ego testirovaniyu* [The theoretical and methodological foundations of the Wagner's law. Approaches to testing it]. *Public Administration Issues*, no 3, pp. 47-70 (in Russian)

³¹ Ibidem

³² Jelčić, B. (2011). *Porezi opći dio*. Zagreb: Visoka poslovna škola Libertas

Zagovornici regresivnog poreza kažu da je on pravedan jer svi plaćaju isti porez za istu robu i usluge. Zagovornici progresivnog poreza kažu da si najbogatiji mogu priuštiti da plaćaju više u sustav koji im je više koristio. Npr. oporezivanje u SAD-u ima mješoviti pristup. Porez na dohodak je progresivan dok je FICA porez regresivan. Općenito, zagovornici porezne pravednosti vjeruju da bi se porezi trebali temeljiti na sposobnosti osobe ili tvrtke da plate, ali u ravnoteži s potrebama društva u cjelini za državnim uslugama.

Svaki pojam porezne pravednosti pokušava uspostaviti ravnotežu između onoga što je pravedno prema pojedincu i onoga što je pravedno prema društvu u cjelini. Porezni režim koji naglašava pravednost prema pojedincu omogućit će svojim građanima da zadrže većinu novca koji zarade ili bogatstva koje posjeduju jer je to, na kraju krajeva, njihovo vlasništvo. Međutim, takav porezni režim obično ima mnoga izuzeća za posebne slučajeve, stvorena kao odgovor na interesne skupine koje se zalažu za poseban porezni tretman.³³

Teoretski, najzaslužniji pojedinci platit će najmanji porez, no možda ne postoji konsenzus tko je najzaslužniji. Neki bi naveli najsiromašnije i najugroženije. Drugi mogu ukazati na najbogatije koji su u najvećoj mogućnosti drugima koristiti trošenjem novca i otvaranjem radnih mjesta. Porezni režim koji je usredotočen na dobrobit društva u cjelini mogao bi zaključiti da bi primarna funkcija poreznog zakona trebala biti redistribucija bogatstva. Na primjer, generacijsko bogatstvo može biti oporezovano visokim porezom na nasljedstvo, ili se oni koji zarađuju više mogu oporezovati više kako bi se njihova plaća uskladila s drugim radnicima.³⁴

Većina zagovornika porezne pravednosti sklona je zagovarati zatvaranje rupa u poreznom zakonu koje određenim pojedincima i korporacijama omogućuju potpuno izbjegavanje plaćanja poreza, iako svaku od tih rupa snažno brane pojedinci ili skupine koji vjeruju da zaslužuju poseban tretman.

³³ Jelčić, B. (2011). *Porezi opći dio*. Zagreb: Visoka poslovna škola Libertas

³⁴ Ibidem

*Tri porezna koncepta:*³⁵

Grupe koje se fokusiraju na poreznu pravednost općenito biraju jedan od tri moguća porezna sustava. Ti sustavi su regresivno oporezivanje, proporcionalno oporezivanje i progresivno oporezivanje.

1. **Regresivno oporezivanje** - Regresivno oporezivanje sve jednako oporezuje, bez obzira na njihovu platežnu sposobnost. Kao rezultat toga, siromašni plaćaju mnogo višu stopu od bogatih kao postotak svog raspoloživog dohotka. Državni porez na promet primjer je ove vrste oporezivanja. Najsiromašniji potrošač plaća isti iznos poreza za galon mlijeka kao i najbogatija osoba. Flat tax se često karakterizira kao regresivni porez. Na primjer, zamislite porezni sustav koji nameće fiksni porez na dohodak od 15% i nema drugih poreza. Obitelj s prihodom od 180.000 dolara platit će 27.000 dolara. Obitelj s prihodom od 30.000 dolara platit će samo 4.500 dolara. Međutim, kada se razmatra kao pitanje porezne pravednosti, obitelj s nižim prihodima može dobiti manje. Pravi životni standard obitelji je ugrožen, dok je bogatija obitelj netaknuta.
2. **Progresivno oporezivanje** - Progresivni porezi naplaćuju višu poreznu stopu na veće iznose prihoda. Porez na dohodak u SAD-u je progresivan porez, sa stopama u rasponu od 0% do 37%. Suprotno uvriježenom mišljenju, to ne znači da bogata osoba plaća 37% svog dohotka kao porez u SAD-u. Taj najviši postotak naplaćuje se samo na iznos dohotka osobe koji prelazi određenu razinu. Tako funkcionira progresivni porez. Od porezne godine 2021. svi pojedinačni porezni obveznici ne plaćaju nula na prvih 9.950 USD prihoda. Pojedinac mora platiti 12% na prihod od 9.951 USD do 40.525 USD, i tako dalje kroz porezne razrede. Namjera progresivne porezne stope je naplatiti efektivnu poreznu stopu koja je najniža za one koji zarađuju najmanje, a viša za one koji zarađuju više. Progresivni porezi također mogu imati izuzeća, odbitke i kredite koji smanjuju efektivnu poreznu stopu za određene skupine poreznih obveznika, kao što su roditelji s uzdržavanom djecom, ili nagrađuju određena ponašanja, poput štednje za mirovinu ili doniranja u dobrotvorne svrhe.

³⁵ Kesner-Škreb M. (2004). *Porez na dobit*. Financijska teorija i praksa. Dostupno na: <http://www.ijf.hr/pojmovnik/dobit.htm> (pristupano 29.07.2022.)

3. **Mješovito oporezivanje** - U praksi većina poreznih tijela kombinira regresivne i progresivne poreze. Mnoge države imaju državni porez na promet, ali imaju i progresivni porez na dohodak. Savezna vlada ima progresivni porez na dohodak, s izuzetkom FICA poreza na plaće, koji je paušalni porez. I državne i savezne porezne vlasti štite svoje stanovnike s najnižim primanjima od poreza na dohodak.³⁶

4.3. Učinkovitost oporezivanja

Porezna učinkovitost je kada pojedinac ili tvrtka plaća najmanji iznos poreza koji je propisan zakonom. Za financijsku odluku kaže se da je porezno učinkovita ako je porezni rezultat niži od alternativne financijske strukture koja postiže isti cilj. Porezni obveznik može otvoriti račune koji donose prihode i koji su odgođeni za plaćanje poreza, kao što je individualni mirovinski račun (IRA) ili plan 401(k). Porezno učinkoviti uzajamni fondovi oporezuju se nižom stopom u odnosu na druge uzajamne fondove. Ulagач u obveznice može se odlučiti za općinske obveznice, koje su oslobođene saveznih poreza.

Porezna učinkovitost odnosi se na strukturiranje ulaganja tako da dobije najmanje moguće poreze. Postoji niz načina za postizanje porezne učinkovitosti pri ulaganju u javna tržišta. Porezni obveznik može otvoriti račun koji donosi prihod pri čemu je prihod od ulaganja odgođen za plaćanje poreza, kao što je Individualni mirovinski račun (IRA), plan 401(k) ili anuitet. Sve dividende ili kapitalni dobici zarađeni od ulaganja automatski se ponovno ulažu na račun, koji nastavlja rasti odgođeni porez sve dok se ne izvrše povlačenja. Uz tradicionalni mirovinski račun, ulagač ostvaruje poreznu uštedu smanjenjem prihoda tekuće godine za iznos sredstava položenih na račun. Drugim riječima, postoji porezna olakšica unaprijed, ali kada se sredstva povuku u mirovini, investitor mora platiti porez na raspodjelu. S druge strane, Roth IRA-e ne daju unaprijed poreznu olakšicu od polaganja sredstava. Međutim, Roth IRA-e dopuštaju ulagaču da povuče sredstva bez poreza nakon odlaska u mirovinu.³⁷

³⁶ Kesner-Škreb M. (2004). *Porez na dobit*. Financijska teorija i praksa. Dostupno na: <http://www.ijf.hr/pojmovnik/dobit.htm> (pristupano 29.07.2022.)

³⁷ Bejaković, P. (2019). *How to Achieve Efficiency and Equity in the Tax System*. Institute of Public Finance. Zagreb

Ulaganje u porezno učinkovit uzajamni fond, posebno za porezne obveznike koji nemaju račun s odgodom plaćanja poreza ili račun bez poreza, još je jedan način smanjenja porezne obveze. Porezno učinkovit uzajamni fond oporezuje se nižom stopom u odnosu na druge uzajamne fondove. Ovi fondovi obično ostvaruju niže stope povrata putem dividendi ili kapitalnih dobitaka u usporedbi s prosječnim zajedničkim fondom. Dionički fondovi male kapitalizacije i fondovi kojima se pasivno upravlja, kao što su indeksni fondovi i fondovi kojima se trguje na burzi (ETF-ovi), dobri su primjeri zajedničkih fondova koji ostvaruju malo ili nimalo prihoda od kamata ili dividendi³⁸. Porezni obveznik može postići poreznu učinkovitost držanjem dionica dulje od godinu dana, što će ulagača podvrgnuti povoljnijoj dugoročnoj stopi kapitalnih dobitaka, umjesto uobičajene stope poreza na dohodak koja se primjenjuje na ulaganja koja se drže kraće od godinu dana. Osim toga, prebijanje oporezivih kapitalnih dobitaka s tekućim ili prošlim kapitalnim gubicima može smanjiti iznos dobiti od ulaganja koji se oporezuje.

Kada je u pitanju osobni odbitak praksa se također jako razlikuje. U Sjedinjenim Državama, na primjer, takvi odbici uključuju kamate plaćene na hipotekarni dug (ali ne i druge osobne dugove), neuobičajeno visoke troškove liječenja, filantropske doprinose te državni i lokalni porez na prihod i imovinu. S druge strane, u Velikoj Britaniji se ne odobravaju praktički nikakvi odbitci koji nisu u nekoj mjeri u izravnoj vezi s proizvodnjom zarađenog dohotka. U Južnoj Americi, gdje je višestruki porez na dohodak uobičajen, neke zemlje ne dopuštaju gotovo nikakve odbitke, dok je u drugima dopuštena širina odbitka osobnih troškova vrlo velika.³⁹

U onim zemljama koje dopuštaju odbitak izvanrednih medicinskih troškova, navedeni postotak prihoda poreznog obveznika često se mora koristiti u tu svrhu prije nego što se može uzeti bilo kakav odbitak. U Sjedinjenim Državama mogu se odbiti samo oni troškovi koji premašuju mali postotak prilagođenog bruto dohotka (manje od 10 posto), a slično pravilo vrijedi i u Njemačkoj. S druge strane, u Nizozemskoj se cijeli trošak može odbiti nakon prekoračenja minimuma. Opravdanje za odbitak ove vrste je da se medicinski troškovi općenito ne mogu kontrolirati i, kada nastanu iznad određene normalne razine, smanjuju sposobnost pojedinca da plati porez u odnosu na druge na istoj razini prihoda.

³⁸ Bejaković, P. (2019). *How to Achieve Efficiency and Equity in the Tax System*. Institute of Public Finance. Zagreb

³⁹ Ibidem

Opravdanje za odbitak doprinosa vjerskim, dobrotvornim, obrazovnim i kulturnim organizacijama obično se nalazi u poticanju društveno poželjnih aktivnosti, a ne u bilo kakvoj olakšici za razlike u oporezivoj sposobnosti. Prilozi koji ispunjavaju uvjete za ovaj odbitak razlikuju se od zemlje do zemlje, a ukupni dobrotvorni prilozi obično su ograničeni na određeni postotak prihoda poreznog obveznika. U Japanu doprinosi dani vladi, lokalnim vlastima ili institucijama za znanstvena istraživanja odbijaju se od oporezivog dohotka, ali samo u mjeri u kojoj takva plaćanja premašuju određeni postotak dohotka ili određeni iznos jena, ovisno o tome što je manje. Ovo, naravno, uskraćuje bilo kakve odbitke poreznim obveznicima čiji doprinosi iznose samo mali dio njihovih prihoda.⁴⁰

Treća vrsta odbitka - ona koja ne služi niti za ublažavanje poteškoća niti za poticanje dobrovoljne podrške društveno poželjnim aktivnostima - dopuštena je u nekim zemljama za određene vrste i ograničene iznose osobne štednje. Oni uključuju:⁴¹

1. doprinose za socijalno osiguranje i obvezne doprinose privatnim mirovinskim fondovima, za koje su odbici dopušteni u Japanu, Francuskoj, Nizozemskoj i Belgiji, i
2. ograničene iznose premija životnog osiguranja, koje se mogu odbiti u Velikoj Britaniji, Japanu, Francuska i Njemačka. Odbici također uključuju ograničene iznose štednje namijenjene izgradnji stanova ili položene na štedne uloge. Jedno od opravdanja za ove olakšice bilo je to što potiču porezne obveznike s niskim primanjima da traže zaštitu koju pružaju životno osiguranje, mirovinski planovi i akumulirana štednja; drugi razlog je taj što usmjeravaju osobnu ušteđevinu takvih pojedinaca u banke i druge financijske institucije gdje se mogu koristiti za podršku kapitalnoj ekspanziji. Tijekom godina razne su zemlje uvele posebne porezno povlaštene planove štednje. Međutim, niti u jednoj od tih zemalja nije utvrđeno da su posebno učinkoviti u povećanju ukupne osobne štednje. Takvi planovi mogu jednostavno preusmjeriti određeni iznos s jednog oblika štednje na drugi.

⁴⁰ Bejaković, P. (2019). *How to Achieve Efficiency and Equity in the Tax System*. Institute of Public Finance. Zagreb

⁴¹ Ibidem

5. ANALIZA POREZNOG SUSTAVA NA DOHODAK ČLANICA EUROPSKE UNIJE - NJEMAČKA I REPUBLIKA HRVATSKA

U Europskoj uniji oporezivanje dohotka smatra se oporezivanje dohotka od rada, imovine i kapitala. U većini slučajeva dohodak se obično oporezuje u kalendarskoj godini. Prema poreznoj politici, država odlučuje hoće li koristiti proporcionalnu ili progresivnu stopu poreza. Ono što je obilježje svi država Europske unije jeste više proeznih stopa na dohodak. Ukoliko države žele imati visoki socijalnoekonomski standard tada oni biraju veću stopu poreza na dohodak. Skandinavske države biraju jače stope porezne stope na dohodak od rada.

Porezni obveznik predstavlja fizičku osobu koja ostvaruje dohodak. Porezni obveznik je i nasljednik koji postaje porezni obveznik za dohodak iz naslijeđenih izvora dohotka. Poreze u Hrvatskoj ubiru i središnja i regionalna država. Najvažniji izvori prihoda su porezi na dohodak, doprinosi za socijalno osiguranje, porez na dobit i porez na dodanu vrijednost, koji se primjenjuju na nacionalnoj razini. Porez na dohodak se utvrđuje i za plaću u kalendarskom razdoblju koje može biti kraće od kalendarske godine.

Primitci koji su ostvareni od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava smatraju se izvorima dohotka. Prema tome izvori dohotka koji se oporezuju u Republici Hrvatskoj su sljedeći:

1. dohodak od nesamostalnog rada,
2. dohodak od samostalne djelatnosti,
3. dohodak od imovine i imovinskih prava,
4. dohodak od kapitala i
5. drugi dohodak.⁴²

Dohodak ostvaren u Hrvatskoj podliježe progresivnom porezu na dohodak u dvije različite kategorije koje su prikazane u tablici 3.

⁴² Zakon o porezu na dohodak, 2022., Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak> (pristupljeno 18.9.2022.)

Tablica 3 Dvije kategorije progresivnog poreza na dohodak

Godišnji prihod	Mjesečni prihod	Porezna osnova %
Manje od 360.000 kuna	Manje od 30.000 kuna	20%
Više od 360.000 kuna	Više od 30.000 kuna	30%

Izvor: Udio poreznih prihoda u BDP-u u Hrvatskoj ispod prosjeka EU-a (2018). (The share of tax revenues in GDP in Croatia is below the EU average). tportal.hr (in Croatian)

U 2021. godini došlo je do smanjene stope oporezivanja porezom na dohodak koji se koristi u oporezivanju godišnjih i konačnih dohodatka kao i paušalnog oporezivanja djelatnosti u odnosu na 2020. godinu. U tablici 4. prikazano je smanjenje porezne stope na dohodak.

Tablica 4 Porezna stopa na dohodak u Republici Hrvatskoj nakon 1.1.2021.

Broj	VRSTA DOHOTKA	Stopa - 2020. god	Stopa - 2021. god.
1.	Dohodak od plaća - nesamostalnog rada	24% do 30.000,00 kn (mjesečno)	20% do 30.000,00 kn (mjesečno)
		36% iznad 30.000,00 kn (mjesečno)	30% iznad 30.000,00 kn (mjesečno)
2.	Drugi dohodak	24%	20%
3.	Dohodak od najma	12%	10%
4.	Dohodak od imovinskih prava	24%	20%
5.	Dohodak od otuđenja nekretnina i imovinskih prava	24%	20%
6.	Dohodak od kapitala po osnovi kamata	12% ⁰	10%
7.	Dohodak od kapitala po osnovi izuzimanja imovine i korištenja usluga	36%	30%
8.	Dohodak od kapitala po osnovi kapitalnih dobitaka	12%	10%
9.	Dohodak od kapitala po osnovi dodjele ili opcijske kupnje vlastitih dionica	24%	20%
10.	Dohodak od kapitala po osnovi dividendi i udjela u dobitku	12%	10%

11.	Drugog dohotka po osnovi razlike vrijednosti imovine i visine sredstava kojima je stečena	54%	60%
12.	Godišnji porez na dohodak	24% do 360.000,00 kn	20% do 360.000,00 kn
		36% iznad 360.000,00 kn	30% iznad 360.000,00 kn

Izvor: Porezna Uprava (2021). Porezne stope na dohodak, preuzeto 17. rujna 2022. s https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/Popisi/Stope.aspx

Osobni odbitak u Republici Hrvatskoj od 2021. godine iznosi 2.500,00 kuna. Osobni odbitak se izračunava korištenjem propisanog koeficijena i osnovice te se tada poreznom obvezniku dohodak umanjuje za osnovni osobni odbitak i to u visini od 4.000,00 kuna. Tablica 5. prikazuje osobni odbitak u Republici Hrvatskoj.

Tablica 5 Osobni odbitak u Republici Hrvatskoj nakon 01.01. 2021.

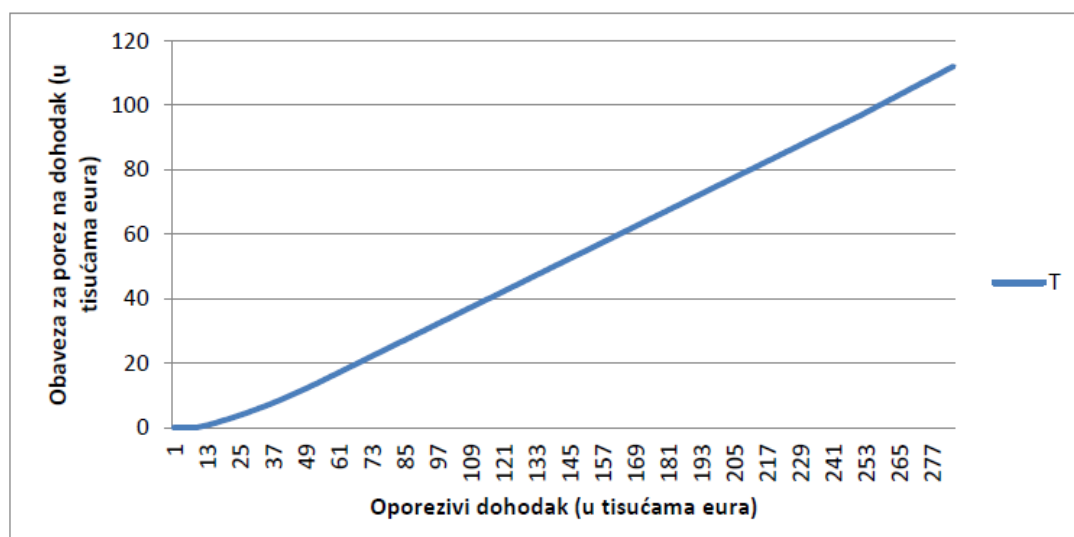
Broj	Razlog za uvećanje osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečni iznos	Godišnji iznos
1.	Osnovni osobni odbitak	1,6	4.000,00	48.000,00
2.	Uzdržavani članovi obitelji	0,7	1.750,00	21.000,00
3.	1. Dijete	0,7	1.750,00	21.000,00
4.	2. Dijete	1,0	2.500,00	30.000,00
5.	3. Dijete	1,4	3.500,00	42.000,00
6.	4. Dijete	1,9	3.500,00	57.000,00
7.	5. Dijete	2,5	6.250,00	75.000,00
8.	Svako iduće dijete povećava se za 0,8, 0,9 u odnosu na prethodno dijete	0,4		
9.	Invalidnost	1,5	1.000,00	12.000,00

Izvor: Porezna Uprava (2021). Porezne stope na dohodak, preuzeto 17. rujna 2022. s https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/Popisi/Stope.aspx

Stopa poreza na dohodak u Njemačkoj kreće se od 0% do 45%. Njemački porez na dohodak je progresivan porez, što znači da prosječna porezna stopa (tj. omjer poreza i oporezivog dohotka) monotono raste s povećanjem oporezivog dohotka. Poreze u Njemačkoj naplaćuju savezna vlada, pokrajine (Länder) kao i općine (Städte/Gemeinden). Mnogi izravni i neizravni porezi postoje u Njemačkoj; porez na dohodak i PDV su najznačajniji.

Prosječna plaća u Njemačkoj u 2021. godini je iznosila 45.170 eura. U poreznom sustavu postoji porezna olakšica koja se javlja u obliku osnovnog odbitka. Ovisnost poreznih obveza o oporezivom dohotku vidljiva je na slici 3. Porezan obveza se povećava kako raste i oporezivi dohodak, a samim time i dohodak. U takvoj situaciji ispunjen je uvjet za progresivnost poreza.

Slika 3 Progresivnost poreza na dohodak u Njemačkoj

Izvor: Gabrilo, A. (2022). *Progresivnost u oporezivanju dohotka od rada u odabranim zemljama*. Sveučilište u Zagrebu, Zagreb

Pravna osnova za oporezivanje utvrđena je u njemačkom Ustavu (Grundgesetz), koji postavlja osnovna načela poreznog prava. O većini oporezivanja odlučuju savezna vlada i države zajedno, neki se dodjeljuju isključivo na saveznoj razini (npr. carine), neki se dodjeljuju državama (trošarine), a okruzi i općine mogu donijeti vlastite porezne zakone. Bez obzira na podjelu poreznopravne nadležnosti, u praksi se 95% svih poreza nameće na saveznoj razini.

Na saveznoj razini, vlada prima porezne prihode od rezidenata u obliku poreza na dohodak pojedinaca, poreza na promet nekretnina i kapitalne dobitke. Iznos savezne porezne obveze može se smanjiti raznim odbicima i ublažiti raznim naknadama za djecu. Neki nerezidenti su obveznici u Njemačkoj ako tamo imaju određene vrste prihoda. Općenito, javna i privatna poduzeća podliježu porezima u Njemačkoj, uz određena izuzeća kao što su dobrotvorne zaklade i vjerske ustanove. Proizvodi i usluge proizvedeni u Njemačkoj podliježu porezu na dodanu vrijednost (PDV) prema pravilima EU-a, uz određena izuzeća. Druge vrste poreznih prihoda uključuju promet nekretnina, porez na nasljedstvo i darove, kapitalne dobitke, porez na zrakoplovstvo i motorna vozila.⁴³

Kako bi poboljšala gospodarsku situaciju i infrastrukturu za određene regije u potrebi, njemačka vlada naplaćuje solidarni dodatni porez od 5,5%. Dodatni porez se obračunava kao postotak na sve poreze na dohodak pojedinaca. Od 1. siječnja 2021. znatno je smanjena primjena solidarnog prireza. Općenito, više se ne naplaćuje doplata solidarnosti za pojedince koji odvojeno podnose prijave i imaju teret poreza na dohodak od najviše 16.956 EUR (što je približno ekvivalentno oporezivom dohotku od 62.000 EUR), kao i za oženjene osobe koje zajedno podnose prijave s teretom poreza na dohodak ne više od 33.912 EUR (približno ekvivalentno oporezivom dohotku od 124.000 EUR). Tamo gdje su prethodno navedeni pragovi prekoračeni, koristi se klizna ljestvica tako da bi se gornji solidarni dodatak od 5,5% na kraju primjenjivao u cijelosti samo za pojedince koji podnose odvojene prijave i imaju oporezivi dohodak od približno 96.850 EUR ili su u braku koji podnose zajedničku prijavu i imaju oporezivi dohodak od približno 193.700 eura. Puna stopa solidarnog prireza primjenjuje se na dohodak od kapitalnih ulaganja koji se paušalno oporezuje i na dohodak od rada koji se paušalno oporezuje. Članovi službeno priznatih crkava plaćaju crkveni porez kao dodatak na porez na dohodak. Stope su 8% ili 9%, ovisno o saveznoj državi u kojoj pojedinac boravi.⁴⁴

Njemački porezni sustav ima progresivnu poreznu stopu u kojoj porezna stopa raste s oporezivim dohotkom. Većina ljudi će platiti porez na dohodak kroz odbitke od plaće od strane njihovog poslodavca. Ako osoba ima više zanimanja, osoba vodi vlastitu tvrtku ili je samozaposleni u Njemačkoj, morat će podnijeti godišnju poreznu prijavu kako bi izračunali porez na dohodak. Porez na dohodak je vidljiv u sljedećoj tablici.

⁴³ TaxSummaries Germany. Dostupno na: <https://taxsummaries.pwc.com/germany/individual/taxes-on-personal-income>

⁴⁴ Ibidem

Tablica 6 Njemačka stopa poreza na dohodak 2022.

Prihodi	Porezna stopa
Manje od 9.984 eura	0%
9.985 - 58.596 eura	14% do 42%
58.597 - 277.825 eura	42%
Više od 277.826 eura	45%

Izvor: izrada autora prema TaxSummaries Germany. Dostupno na:

<https://taxsummaries.pwc.com/germany/individual/taxes-on-personal-income> (pristupljeno 22.08.2022.)

Porez po odbitku ili porez na plaću je porez na dohodak i drugi doprinosi koje poslodavac obustavlja na plaću. To će se primjenjivati na veliku većinu iseljenika u Njemačkoj i znači da je stopa poreza na dohodak već razrađena i plaćena. Ako to predstavlja jedine izvor prihoda, tada zaposlena osoba nije obvezna podnijeti poreznu prijavu. Porez po odbitku uzima se od plaće svaki mjesec. Kada razgovarate o plaći i uvjetima ugovora o radu za novi posao, važno je biti svjestan ovog odbitka. Velika je razlika između vaše bruto plaće i vaše neto plaće nakon plaćanja poreza.

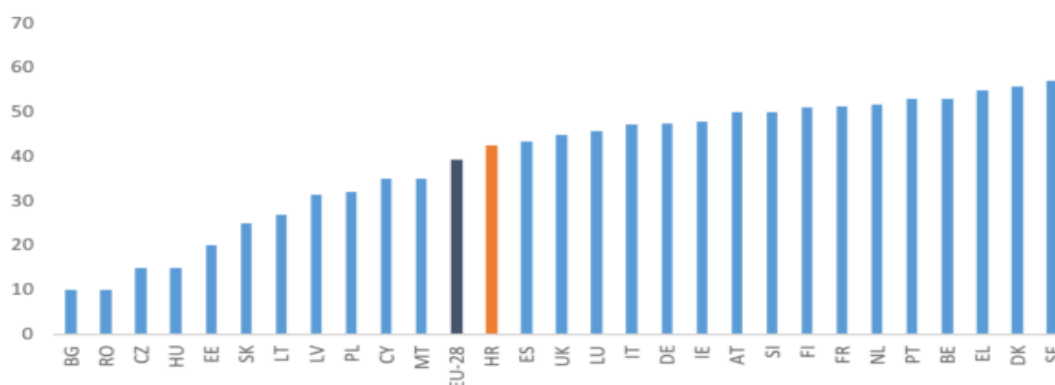
Porez po odbitku sastoji se od poreza na plaću (Lohnsteuer), doprinosa za nacionalno osiguranje, poreza na „beneficije u naravi“, solidarnog dodatka i crkvenog poreza.

Svaki prihod od zaposlenja ostvaren u Njemačkoj podliježe obveznim doprinosima za socijalno osiguranje koji pokrivaju sljedeća područja:

- Zdravstveno osiguranje (Krankenversicherung)
- Mirovinsko osiguranje (Rentenversicherung)
- Osiguranje za dugotrajnu njegu (Pflegeversicherung)
- Osiguranje za slučaj nezaposlenosti (Arbeitslosenversicherung).

Poreze u Hrvatskoj ubiru i središnja i regionalna država. Porezni prihodi u Hrvatskoj iznosili su 37,8% BDP-a u 2017. Najvažniji izvori prihoda su porezi na dohodak, doprinosi za socijalno osiguranje, porez na dobit i porez na dodanu vrijednost, koji se primjenjuju na nacionalnoj razini.

Slika 4 Gornje zakonsko porezno opterećenje dohotka u EU u 2019. godini (u %)

Izvor: ArhivaAnalitika. hr., Dostupno na: <https://arhivanalitika.hr/blog/ejs-13-oporezivanje-rada/> (pristupljeno 22.08.2022.)

Ovdje se prikazuje najviša zakonska stopa koja se primjenjuje na najviše dohotke u određenoj zemlji. Prema navedenom može se vidjeti kako Hrvatska ima iznadprosječno porezno opterećenje dohotka. U Hrvatskoj iznosi 42,5%, dok je prosjek Europske unije 39,4%. Njemačka nalazi u prosjeku Europske unije. Ova komparativna analiza oporezivanja dohotka pokazuje kako Republika Hrvatska ima isto progresivnu poreznu stopu kao i Njemačka. Iz visine porezne stope na dohodak može se zaključiti kako zemlje koje su razvijenije imaju veći porez na dohodak.

6. ZAKLJUČAK

Na primjeru završnog rada može se vidjeti kako su danas svi dužni plaćati dio prihoda državi kako bi ona mogla provoditi određene usluge koje su u njezinoj funkciji. Europska unija u svom gospodarskom sustavu teži ka jednakosti kada je u pitanju ubiranje poreza kod članica. Zbog toga je Hrvatska 2013. godine morala promijeniti i preoblikovati svoj porezni sustav kako bi on odgovarao europskim standardima. Porezni sustav Hrvatske je pluralan dok je Njemački porezni sustav jako kompliciran te sadrži čak oko 40 vrsta poreza. Porezni obveznici u Njemačkoj se dijele na različite porezne razrede od čega je najvažniji kriterij bračnog statusa. Prema provedenoj analizi može se zaključiti kako je Hrvatska ima velike poreze u odnosu na dohodak. Hrvatska ima jednu od najvećih stopa PDV-a te iznosi 24%.

Porez na dohodak predstavlja središnje mjesto u porezom sustavu i politici unatoč činjenici kako je jedan od najmlađih oblika poreza. Stopa poreza na dohodak u Njemačkoj kreće se od 0% do 45%. Njemački porez na dohodak je progresivan porez, što znači da prosječna porezna stopa (tj. omjer poreza i oporezivog dohotka) monotono raste s povećanjem oporezivog dohotka. U Njemačkoj određene novčane vrijednosti dohoka se ne oporezuju. Hrvatski porezni sustav je vrlo mlad što znači da ima još dosta mjesta za razvoj. Može se vidjeti kako su porezne stope u Hrvatskoj izuzetno visoke u odnosu na dohodak. Kako bi se mogao potaknuti gospodarski rast nužno je rasteretiti građane i poslodavce od velikog broja nameta. Dok je Njemačka u zadnjih par godina poslovala bez dodatnih zaduženja s puno manjom razinom poreza na dohodak za razliku od Hrvatske.

LITERATURA

1. Afanasyev M., Afanas'ev Y. (2009). *Metodicheskie i teoreticheskie osnovy formulirovki zakona A. Vagnera. Podkhody k ego testirovaniyu [The theoretical and methodological foundations of the Wagner's law. Approaches to testing it]*. Public Administration Issues, no 3, pp. 47-70 (in Russian)
2. Andel, N. (1992). *Finanzwissenschaft*, 3. Aufl. Tübingen. Mohr
3. Bejaković, P. (2019). *How to Achieve Efficiency and Equity in the Tax System*. Institute of Public Finance. Zagreb
4. Blažić, H. (2006). *Usporedni porezni sustavi: Oporezivanje dohotka i dobiti*. Sveučilište u Rijeci. Ekonomski fakultet. Rijeka
5. Blažić, H. (2004). *Troškovi oporezivanja u Hrvatskoj: troškovi poreznih obveznika i troškovi poreznih vlasti*. Financijska teorija i praksa, Zagreb
6. Kliska, S., Santini, G. (2006). *Vodič za razumijevanje poreza*, RIFIN, Zagreb
7. Genser, B. (2006). *The Dual Income Tax: Implementation and Experience in European Countries*. Ekonomski pregled 57, 3-4
8. Gabrilo, A. (2022). *Progresivnost u oporezivanju dohotka od rada u odabranim zemljama*. Sveučilište u Zagrebu, Zagreb
9. Institut za javne financije (2019). *Porezni vodič za građane*, 2. izd. Zagreb. Bauer grupa
10. Jelčić, B. (2011). *Porezi opći dio*. Zagreb: Visoka poslovna škola Libertas
11. Musgrave, R. A., Musgrave P. B. (1993). *Javne financije u teoriji i praksi*. Institut za javne financije, Zagreb
12. SANFORD, Cedric: *Why Tax Systems Differ – A Comparative Study of the Political Economy of Taxation*. Bath: Fiscal Publications, 2000.
13. Tadin, H. (2012). *Europska unija unutarnje tržište i porezi*. HIT A. Zagreb
14. Taxation and Employment. OECD Tax Policy Studies N°21. Centre for Tax Policy and Administration

MREŽNI IZVORI

1. ArhivaAnalitika. hr. Dostupno na: <https://arhivanalitika.hr/blog/ejs-13-oporezivanje-rada/> (pristupljeno 22.08.2022.)
2. Die wichtigsten Steuern im internationalen Vergleich, 2018. Dostupno na: <https://www.bundesfinanzministerium.de/Monatsberichte/2021/06/Inhalte/Kapitel-3-Analysen/3-2-steuern-im-internationalen-vergleich.html> (pristupljeno 22.08.2022.)
3. History of Taxation. Dostupno na: <https://www.britannica.com/topic/taxation/History-of-taxation> (pristupljeno 13.08.2022.)
4. Kesner-Škreb M. (2004). Porez na dobit. Financijska teorija i praksa. Dostupno na: <http://www.ijf.hr/pojmovnik/dobit.htm> (pristupano 21.08.2022.)
5. OECD: OECD Tax Database. Dostupno na: http://www.oecd.org/document/60/0,2340,en_2649_37427_1942460_1_1_1_37427,00.html (pristupljeno 20.08.2022.)
6. Porezni vodić, Taxes in the Ancient World (2022). University of Pennsylvania Almanac, Vol. 48, No. 28.
7. Porezna Uprava (2021). Porezne stope na dohodak, preuzeto 17. rujna 2022. s https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/Popisi/Stope.aspx
8. Udio poreznih prihoda u BDP-u u Hrvatskoj ispod prosjeka EU-a (2018).[The share of tax revenues in GDP in Croatia is below the EU average]. tportal.hr (in Croatian)
9. TaxSummaries Germany. Dostupno na: <https://taxsummaries.pwc.com/germany/individual/taxes-on-personal-income> (pristupljeno 22.08.2022.)
10. Zakon o porezu na dohodak, 2022., Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak> (pristupljeno 18.9.2022.)

POPIS TABLICA

Tablica 1 Podjela izravni i neizravnih poreza u Republici Hrvatskoj	8
Tablica 2 Porezne stope na dohodak u tranzicijskim zemljama	12
Tablica 3 Dvije kategorije progresivnog poreza na dohodak	26
Tablica 4 Porezna stopa na dohodak u Republici Hrvatskoj nakon 1.1.2021.....	26
Tablica 5 Osobni odbitak u Republici Hrvatskoj nakon 01.01. 2021.	27
Tablica 6 Njemačka stopa poreza na dohodak 2022.	30

POPIS SLIKA

Slika 1 Porezno opterećenje	12
Slika 2 Prosječno i granično oporezivanje plaća za pojedinačnog radnika s prosječnom plaćom, 2021.	14
Slika 3 Progresivnost poreza na dohodak u Njemačkoj	28
Slika 4 Gornje zakonsko porezno opterećenje dohotka u EU u 2019. godini (u %).....	31